

Sygn. akt III KK 83/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **J. K.**

ukaranego za czyn z art. 116 § 1 k.w. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 30 marca 2022 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść ukaranego
od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w S.

z dnia 9 czerwca 2020 r., sygn. akt II W (...)

**1. uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i uniewinnia J. K. od
popelnienia zarzucanego mu czynu;**

2. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

J. K. został obwiniony o to, że dniu 02 kwietnia 2020 roku około godziny 12.20 w miejscowości G. gmina N., powiat S., woj. (...) wiedząc, że może być nosicielem wirusa Covid – 19, po powrocie spoza granicy Polski, nie zastosował się do nakazu poddania się czternastodniowej kwarantannie w miejscu zamieszkania, tj. o wykroczenie z art. 116 § 1 k.w. w zw. z § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Rady

Ministrów z dnia 31.03.2020 roku w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Wyrokiem nakazowym z dnia 9 czerwca 2020 r., sygn. akt II W (...), Sąd Rejonowy w S. uznał obwinionego J. K. za winnego popełnienia czynu wyżej w wyroku opisanego, a stanowiącego wykroczenie z art. 116 § 1 k.w. w zw. z § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31.03.2020 roku w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii i za to na podstawie art. 116 § 1 pkt 3 k.w. orzekł wobec obwinionego karę grzywny w wymiarze 500,00 (pięćset) złotych. Wyrok zawierał również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Od prawomocnego wyroku nakazowego kasację wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich, który zaskarżył orzeczenie w całości, zarzucając mu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa materialnego, tj. art. 116 § 1 k.w. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy czyn przypisany ukaranemu nie wyczerpywał znamion tego wykroczenia.

Podnosząc powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w S. i uniewinnienie J. K. od popełnienia przypisanego mu wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna.

Rzecznik Praw Obywatelskich ma bowiem rację wskazując, że zaskarżony wyrok zapadł z rażącą obrazą prawa materialnego, tj. przepisu art. 116 § 1 k.w., które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Słusznie autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia zauważył, że w przedmiotowej sprawie nie zostały zrealizowane znamiona podmiotu czynu zabronionego z art. 116 § 1 k.w.

Przepis ten, w brzmieniu obowiązującym w dniu 2 kwietnia 2020 r., stanowił wszak, *kto wiedząc, że:*

- 1) *jest chory na gruźlicę, chorobę weneryczną lub inną chorobę zakaźną albo podejrzany o tę chorobę,*
- 2) *styka się z chorym na chorobę określoną w punkcie 1 lub z podejrzanym o to, że jest chory na gruźlicę lub inną chorobę zakaźną,*

3) *jest nosicielem zarazków choroby określonej w punkcie 1 lub podejrzanym o nosicielstwo, nie przestrzega nakazów lub zakazów zawartych w przepisach o zapobieganiu tym chorobom lub o ich zwalczaniu albo nie przestrzega wskazań lub zarządzeń leczniczych wydanych na podstawie tych przepisów przez organy służby zdrowia podlega karze grzywny (...).*

Porównanie brzmienia tej regulacji z opisem czynu przypisanego J. K. ww. wyrokiem nakazowym, już *prima facie* wskazuje, że przyjęte przez sąd określenie osoby obwinionego jako osoby „wiedzącej, iż może być nosicielem wirusa COVID – 19” nie odpowiada żadnemu z pojęć użytych przez prawodawcę, na określenie cech podmiotu analizowanego wykroczenia, w tym również tych ujętych w art. 116 § 1 pkt 3 k.w.

Należy bowiem zauważyć, że zgodnie z definicją legalną, zawartą w art. 2 pkt 17 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2069 ze zm.), nosiciel to osoba *bez objawów choroby zakaźnej, w której organizmie bytują biologiczne czynniki chorobotwórcze, stanowiąca potencjalne źródło zakażenia innych osób*. Przepisy tej ustawy nie zawierają natomiast definicji terminu „podejrzan o nosicielstwo”. Zamieszczono w niej definicję terminu „podejrzan o zakażenie”, które to pojęcie w doktrynie uważa się za równoznaczne znaczeniowo z pojęciem „podejrzan o nosicielstwo”, użytym na gruncie art. 116 § 1 pkt 3 k.w. (zob. M. Żukowska (w:) *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. J. Lachowski, Warszawa 2021, komentarz do art. 116, teza 4). Zgodnie z art. 2 pkt 21 tej ustawy, *podejrzan o zakażenie to osoba, u której nie występują objawy zakażenia ani choroby zakaźnej, która miała styczność ze źródłem zakażenia, a charakter czynnika zakaźnego i okoliczności styczności uzasadniają podejrzenie zakażenia*. Należy przy tym nadmienić, że definicja ustawowa „podejrzanego o nosicielstwo”, występująca zresztą obok definicji legalnej terminu „podejrzan o zakażenie”, była zawarta w przepisach ustawy z dnia 13 listopada 1963 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych (Dz.U. z 1963 r., Nr 50, poz. 279 ze zm.), która utraciła moc w dniu 1 stycznia 2002 r. Zgodnie z przepisami tej ustawy *podejrzanym o zakażenie była osoba, która miała styczność z chorym zakaźnie lub materiałem zakaźnym bądź zakażonym albo przebywała na*

terenie zakażonym, a podejrzanym o nosicielstwo, osoba, która przebyła chorobę zakaźną lub jest podejrzana o zakażenie, a co do której nie została wyłączona możliwość, że jest nosicielem (art. 1 ust. 5 pkt 4 i 5 tej ustawy).

W przedmiotowej sprawie zaś, co wynika zarówno z opisu i kwalifikacji prawnej przypisanego obwinionemu czynu, jak i z materiału dowodowego zawartego w aktach sprawy, wyłączną podstawą uznania, że J. K. wyczerpał znamiona wykroczenia z art. 116 § 1 pkt 3 k.w. było stwierdzenie, że ww. został poddany kwarantannie, o której mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (o błędności powołania się na tę regulację, z uwagi na czas powrotu obwinionego z zagranicy, będzie mowa w dalszej części uzasadnienia). Zgodnie z tym przepisem, osoba, która w okresie, o którym mowa w § 2 ust. 1 tego rozporządzenia (czyli w okresie od 31 marca 2020 r.), przekraczała granicę państwową w celu udania się do swojego miejsca zamieszkania lub pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, była obowiązana do odbycia po przekroczeniu granicy państwowej, obowiązkowej kwarantanny, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 34 ust. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, trwającą 14 dni licząc od dnia następującego po przekroczeniu tej granicy, wraz z osobami wspólnie zamieszkującymi lub gospodarującymi. Akta sprawy jednoznacznie wskazują natomiast, że nie przeprowadzano jakichkolwiek dowodów w celu ustalenia, że J. K. spełnia wskazane wyżej kryteria pozwalające na uznanie go za podejrzanego o nosicielstwo zarazków choroby zakaźnej, a w szczególności na stwierdzenie, że miał kontakt ze źródłem zakażenia. Jest zaś oczywiste, co trafnie podniósł autor kasacji, iż sam fakt powrotu obwinionego z zagranicy i poddania go w związku z tym kwarantannie, nie może być uznany za wystarczający do postawienia tezy, że ww. jest podmiotem „podejrzanym o nosicielstwo”. Przypomnieć przy tym należy, że zgodnie z art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2069 ze zm.), kwarantanna to odosobnienie osoby zdrowej, która była narażona na zakażenie, w celu zapobieżenia szerzeniu się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych. Jest zaś oczywiste, że pojęcie

„osoba narażona na zakażenie” ma zdecydowanie szerszy zakres znaczeniowy niż, użyte na gruncie art. 116 § 1 pkt 3 k.w. pojęcie „osoby podejrzaney o nosicielstwo”. Uzupełniając należy nadto zauważyć, że dopiero na mocy noweli z dnia 28 października 2020 r. (Dz.U. z 2020 r., poz. 2112) dodano do art. 116 k.w. paragraf 1a o brzmieniu: „kto nie przestrzega zakazów, nakazów, ograniczeń lub obowiązków określonych w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, podlega karze grzywny albo karze nagany”. W uzasadnieniu projektu ww. ustawy wskazano przy tym, że celem zmian wprowadzonych w treści art. 116 k.w. jest „objęcie penalizacją nieprzestrzegania zakazów, nakazów, ograniczeń lub obowiązków zawartych w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi lub w przepisach o Państwowej Inspekcji Sanitarnej **także o osoby zdrowe**” (podkreślenie SN) – zob. projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19, Druk sejmowy nr 683 z dnia 19 października 2020 r., s. 27).

W tym stanie rzeczy, należało w pełni podzielić pogląd Rzecznika Praw Obywatelskich, że przypisanie obwinionemu wykroczenia z art. 116 § 1 k.w. w zw. z § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31.03.2020 roku w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii było konsekwencją wadliwej interpretacji przepisu art. 116 § 1 pkt 3 k.w., sprowadzającej się w istocie do uznania, iż osobą podejrzaną o nosicielstwo zarazków choroby, o której mowa w art. 116 § 1 pkt 1 k.w. jest każda osoba, która w stanie epidemii powraca z zagranicy i z tej racji zostaje poddana obowiązkowi kwarantanny.

Konstatacja ta była wystarczająca do uznania zarzutu kasacji za oczywiście zasadny i w konsekwencji stwierdzenia, że wystąpienie w przedmiotowej sprawie podstawy kasacyjnej zostało wykazane w sposób nie budzący żadnych wątpliwości (art. 111 k.p.w.). Z tego też powodu, Sąd Najwyższy nie będzie się szczegółowo odnosił do słusznych argumentów autora kasacji wskazujących na brak realizacji przez obwinionego również znamion strony przedmiotowej przypisanego mu wykroczenia, na skutek przekroczenia, przez Ministra Zdrowia, granic upoważnienia ustawowego, przy wydawaniu rozporządzenia, na mocy którego

nałożono na obwinionego obowiązek poddania się kwarantannie. Kwestie te zostały bowiem szczegółowo omówione we wcześniejszych judykatach Sądu Najwyższego i w realiach tej sprawy za w pełni wystarczające należy uznać odwołanie się do pogłębionej argumentacji zawartej w uzasadnieniach tych orzeczeń (zob. w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 29 czerwca 2021 r., sygn. akt II KK 255/21 i powołane tam judykaty Sądu Najwyższego). Konieczne jest jednak wskazanie, że oczywiście błędne było powołanie przez sąd, jako źródła nałożenia na obwinionego obowiązku kwarantanny, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31.03.2020 roku w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r., poz. 566 ze zm.). Obowiązek kwarantanny, wynikający z § 2 ust. 2 tego aktu prawnego, odnosił się bowiem do osób, które przekraczały granicę państwową, w celu udania się do swojego miejsca zamieszkania lub pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w okresie od 31 marca 2020 r. Z materiału dowodowego zawartego w aktach sprawy wynika zaś jednoznacznie, że obwiniony był objęty kwarantanną w okresie od 28 marca 2020 r. do 10 kwietnia 2020 r. Powyższe oznacza, że obowiązek kwarantanny został na ww. nałożony na podstawie § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r., poz. 491 ze zm.), który to przepis zobowiązywał do odbycia kwarantanny osoby przekraczające granicę państwową, w celu udania się do swojego miejsca zamieszkania lub pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 20 marca 2020 r. Powyższa regulacja została co prawda uchylona na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 31 marca 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r., poz. 565), ale jednocześnie w § 2 tego rozporządzenia stwierdzono, że *decyzje, polecenia, wytyczne i zalecenia wydane przed dniem 1 kwietnia 2020 r. w związku z ogłoszeniem stanu epidemii na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii zachowują ważność i mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.*

Kierując się powyższą argumentacją Sąd Najwyższy uznał kasację za oczywiście zasadną (art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.), a skazanie obwinionego za oczywiście niesłuszne (art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.) i w konsekwencji uchylił zaskarżony wyrok nakazowy i uniewinnił J. K. od popełniania zarzucanego mu czynu.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 119 § 2 pkt 1 k.p.w., obciążając nimi Skarb Państwa.